

א"ל לוי לרבי מאי איריא דתני ט"ו ליתני ט"ז

ר"ע מקי"ן (ספר הכי"מ, ל"א, א"א, ע"א, ע"ב)

נראה אע"פ שרבי סדר המשניות, היו סדורות קודם לכן... נראה דרבי אע"פ שסדר המשנה לא הוסיף ולא גרע מלשון המקובל לו, מהא דפירקא קמא דיבמות (ט). דקאמר, אמר ליה לוי לרבי מאי איריא דתני ט"ו לתני י"ו, ולא קאמר מאי איריא דתניתא ט"ו תיתני י"ו, משמע דמקשה למשנה ולא לרבי, ועוד מדקאמר ובפלוגתא לא קמיירי ולא קאמר ובפלוגתא לא איירינן, שמע מינה כדמפרשין שרבי תנא סדר שקיבל אלא תיקן הלכה ע"פ ההסכמה.

מהר"ץ חיות (יבמות ט ע"א)

ובאמת מכאן אין ראיה כי משנה זו לנשנית בלשון מנין עדיין מזמן כנסת הגדולה נסדרה ע"י ירושלמי פ"ה לשקלים ומשפחות סופרים יושבי יעבץ שעשו התורה ספורות ספורות חמשה לא יתרומו וכו' חמשה עשר נשים פטורות לכותיהן ע"ש ומוזכר ג"כ רש"י תמורה ט"ז ע"א וכתוס' קידושין ל' ע"א:

הרב אונק ארנטרובי (עיונים בדברי ר' ז'אבא, ע"א ק"ז)

... מפליא פי-כמה שחנוכה לא יכירנו מקומו במשנה, בעוד שלצורך פורים קבעו מסכת שלמה. כלאחר יד נזכר חנוכה בששה מקומות במשנה: בכורים א', ו' – מועד קטן כ"ח, ב', ראש השנה י"ח, א', מגילה כ"ט, א', ל', ב', בבא קמא מ"ב, ב', ענין נר חנוכה לא נזכר אלא בב"ק שם בדרך אגב. מאידך ידוע שב"ה וב"ש, מראשוני התנאים, חלקו על סדר הדלקת נר חנוכה ועל מספר הנרות וכן יש שאר ברייתות העוסקות בהלכות נר חנוכה. עיין שבת כ"א ע"א. לכן קשה מדוע שותקת המשנה וכמעט איננה מזכירה זאת? נראה לי שבזה נוכל לסייע לראשונים, שסברו שגוף המשנה על חלקיה העיקריים הוא מעשה אנשי כנסת הגדולה. סברה זאת הוכחה ע"י ר"א הלוי בחריפות ובקיאות מצוינת, (עיין דורות הראשונים, כך א' חלק ג', עמ' 204 ואילך). לאחר ימי אנשי הכנסת הגדולה השלימו תנאים במקום שהיה טעון השלמה והוסיפו בשעה שזקקו להוסיף, וחלקו על פירושה של "משנה ראשונה" וגם מסרו מחלוקות אלה לדורות. אך המשנה עצמה עתיקה מהלכות חנוכה. לכן ברור שתנאים שנו הלכות בענין חנוכה ונר חנוכה, אך כיון שכבר לא נמצא להם מקום בגוף המשנה נאספו אלה בברייתות.

א"ל כמדומה לי שאין לו מוח בקדקדו

ר"א א"א יא"י (סו"א ק"ב)

שאלה

נשאלתי אחר דברי חכמים בנחת נשמעין ונאמר במשנה יהי כבוד חבירך חביב עליך כשלך, איך מצינו לפעמים קנטורים וזלזולים בש"ס כענין 'כד ניים ושכיב רב אמר להא שמעתתא' הנאמר בכמה דוכתי, וכהנה רבים:

תשובה

יפה שאלת כי ודאי אע"פ שנקראו תלמידי חכמים שבבבל חובלים במסכת סנהדרין לא מצד הריקודים והצעקות גדולות ומרות והכאת כף אל כף כאלו נלחמים זה מול זה, (הכי יבינו מה שאמרו 'אתא רבי חנינא שדא ביה נרגא' שבא זה על זה בכשיל וכלפות ובקרדומות) או מצד הקנטורים וזלזולים חלילה, כי לא על סגנון זה נאמר כי ידברו את אויבים בשער שאב ובנו רב ותלמידו נעשו אויבים, רק מצד שהם מתנגדים בסברתניהן ובראיותיהן... ומה שאמר רבי כמדומה לי וכו', היינו שמותר לרב להוכיח לתלמידו בדברים קשים כדי לזרזם שיעיינו וישגחו וישמרו מן הטעות והשגיאה, ולוי היה תלמיד רבי כבגמרא סוף פרק קמא דסנהדרין למידין לפני חכמים לוי מרבי. ולע"ד שמדברי רבי אלו יצא להרמב"ם מה שפסק שחייב הרב לכעוס על תלמידיו אם רואה שמתרשלים הובא בשו"ע יו"ד סימן רמ"ו סעיף י"א, לכן מפני שרבי ידע בלוי שאדם גדול ומופלג הוא ולא היה ראוי שיטעה אם לא ממיעוט עיון והשגחה, לכן דיבר אליו קשות, חלילה לא מכעס או מגובה רוחו והרי תניא סוף סוטה משמת רבי בטלה ענוה.